

De weldaad van de rechtvaardigmaking als de bate des geloofs.

Zondag 23.

Psalm 130 : 2.

Lezen: Romeinen 3 : 1 t.m. 24.

Psalm 32 : 1 en 3.

Psalm 85 : 1.

Psalm 118 : 10.

In de brief aan de Romeinen heeft de apostel in het bijzonder het leerstuk van de rechtvaardigmaking des zondaars zeer krachtig verdedigd. Hij toont heel duidelijk in deze zendbrief aan, dat het onmogelijk is dat de zondaar door de werken zou kunnen worden gerechtvaardigd. Zondaren zijn we allemaal. De apostel heeft er daarom met nadruk op gewezen, dat beide joden en heidenen uit genade gezaligd zullen moeten worden. Wel verkeerde de jood ter onderscheiding van de heiden in een bevoorrechte positie. In het 1e vers van het 3e hoofdstuk van de Romeinenbrief horen we de apostel vragen: „Welk is dan het voordeel van de jood, of welk is de nuttigheid der besnijdenis ?” En daarop geeft hij ten antwoord: „Veel in alle manier. Want dit is wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toe betrouwd.”

Maar verder wijst de apostel er dan toch in dat hoofdstuk op, dat dit voorrecht de joden niet is geschonken om dat er in hen enige uitnemendheid zou zijn boven de heidenen. „Wat dan ?” zo horen we hem vragen in vers 9 „Zijn wij uitnemender ? Ganselijk niet; want wij hebben tevoren beschuldigd, beide Joden en Grieken, dat zij allen onder de zonde zijn.” En voor wat de apostel daar zegt, beroept hij zich op Gods Woord. Daarom laat hij

er op volgen: „Gelijk geschreven is: Er is niemand rechtvaardig, ook niet één; er is niemand, die God zoekt.”

Dat geeft Gods ware knechten altijd vrijmoedigheid in het spreken, als zij zich voor die leer die zij verkondigen en die zo hard en zo scherp is voor de eigengerechte mens, op Gods Woord kunnen beroepen. De Schrift zegt het, dat alle mensen afgeweken zijn en te zamen onnut zijn geworden. Er is niemand die goed doet, er is er ook niet tot één toe.

Als men dit predikt, is op veler aangezichten te lezen dat men het daar niet mee eens kan zijn. Men schijnt daarmee iets te zeggen wat met Gods Woord in strijd komt. Trouwens, Gods Woord zegt toch dat we bidden, kloppen en zoeken moeten ? Zeker zegt Gods Woord dat. Zonder bidden, kloppen en zoeken is er nog nooit iemand tot de zaligheid gekomen. De noodzakelijkheid van het ware bidden, zoeken en kloppen ligt er dus voor elk mens. Maar alleen door hartvernieuwende genade komt er een bidden, zoeken en kloppen in der waarheid. Gods Woord zou met zichzelf in tegenspraak komen, als op de ene plaats geleerd zou worden dat de mens uit zichzelf wel bidden, zoeken en kloppen kan, en als er op de andere plaats gezegd zou worden dat hij dat niet doet. Voor de totale doodstaat van de mens, waardoor er geen vragen naar de levende God bij hem te vinden is, kunnen we een beroep doen op Gods Woord.

Duidelijk staat er in Psalm 14: „De Heere heeft uit de hemel nedergezien op de mensenkinderen, om te zien, of iemand verstandig ware, die God zocht.” En de slotsom is: „Zij zijn allen afgeweken, te zamen zijn zij stinkende geworden, er is niemand die goed doet, ook niet één.”

In Romeinen 3 houdt de apostel ons het portret van de gevallen mens voor ogen, zoals we dat ook kunnen vinden in Jesaja 59. Dat portret is zo mooi niet. „Hun keel is een geopend graf; met hun tong plegen zij bedrog; slangenvenijn is onder hun lippen; welker mond vol is van vervloeking en bitterheid; hun voeten zijn snel om bloed te vergieten; vernieling en ellendigheid is in hun wegen, en de weg des vredes hebben zij niet gekend; er is geen vreze Gods voor hun ogen.” En zo besluit de apostel dan met te zeggen: „Wij weten nu, dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen, die onder de wet zijn, opdat alle mond gestopt worde en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij. Daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden voor Hem, want door de wet is de kennis der zonde.”

Heeft de apostel niet anders te prediken? Dan is toch zijn prediking wel een prediking enkel van hel en verdoemenis. Neen, de apostel heeft niet een prediking te brengen enkel van hel en verdoemenis. Hij gaat verder met te zeggen: „Maar nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard geworden zonder de wet, hebbende getuigenis van de wet en de profeten.” Waar de mens door de werken niet meer kan gerechtvaardigd worden, daar kan de apostel ons prediken dat dit nog mogelijk is zonder de werken. In vers 23 en 24 horen wij hem nu verder zeggen: „Want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijne genade door de verlossing, die in Christus Jezus is.”

Die rechtvaardigmaking nu zonder de werken, wordt men door het geloof deelachtig. De vrome joden, die door de werken zochten gerechtvaardigd te worden, misten dat geloof. Zij verwierpen door ongelooft die enige gerechtigheid waardoor alleen de schuldige zondaar voor God rechtvaardig kan zijn. En dat doen we nu van nature allemaal. Maar hoe noodzakelijk is het daarom, dat al onze gerechtigheden ons eens als waardeloos zullen ontvallen.

Zo alleen zullen we mogen leren verstaan, wat de apostel ons aan het einde van deze duidelijke uiteenzetting zegt: „Wij besluiten dan, dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet.” Over deze weldaad van de rechtvaardigmaking door het geloof hebben we nu te handelen aan de hand van ons Catechetisch onderwijs, als onze aandacht gevraagd wordt voor de 23e zondagsafdeling van onze Heidelbergse Catechismus, die aan de orde van behandeling is.

Daar wordt gevraagd:

Vraag 59:

Maar wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft?

Antwoord:

Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Vraag 60:

Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?

Antwoord:

Alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus; alzo dat, al is het dat mij mijn consciëntie aanklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder enige mijner verdienste, uit loutere genade, mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heilichheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja als had ik ook al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft; in zover ik zulk een weldaad met een gelovig hart aanneem.

Vraag 61:

Waarom zegt gij, dat gij alleen door het geloof gerechtvaardigd zijt?

Antwoord:

Niet, dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heilichheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toeëigenen kan.

We worden hier dus bepaald bij de weldaad van de rechtvaardigmaking als de bate des geloofs.

En we hebben dan te zien:

1. Waarin die rechtvaardigmaking als de bate des geloofs bestaat.
2. Hoe die rechtvaardigmaking als de bate des geloofs verkregen wordt.
3. Hoe die rechtvaardigmaking alléén de bate is van het geloof.

We zijn thans aan het einde gekomen van de behandeling van de twaalf geloofsartikelen. En vandaar wordt nu de vraag gedaan: „Maar wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft?” Zo spreekt dus nu deze zondagsafdeling over de bate des ge-

loofs. Zondag 7 sprak over het *wezen* des geloofs, dat is het geloof zelf zoals het in de wedergeboorte in de ziel geplant wordt. In zondag 7 is echter ook de vraag gesteld, wat de christen nodig is te geloven. En zoals daar gezegd is, is dat kort samengevat in de twaalf artikelen des geloofs. Zo is daarop dan ook een uitvoerige behandeling gevolgd van deze Apostolische Geloofsbelijdenis. En nu aan het eind daarvan gekomen, wordt de vraag gedaan: „Maar wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft?”

Laat ons voor ogen houden, dat er steeds gesproken is over het oprechte of zaligmakende geloof. Alleen dat geloof kan die bate maar afwerpen. Met een historisch geloof belijden we ook wel wat we uit de twaalf geloofsartikelen hebben overdacht, maar dat geloof schenkt ons niet die bate waarover deze zondagsafdeling spreekt.

Wat heeft het oprecht geloof in de twaalf artikelen beleden? Wel, de volkomen verlossing die alleen door Christus is. En wat doet nu het zaligmakend geloof? Dat geloof verenigt de ziel met Christus en doet haar alzo de door Hem verworven weldaden zich toeëigenen

Vandaar is het dat op de vraag die hier gesteld wordt, het antwoord luidt: „Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam des eeuwigens levens.”

De rechtvaardigmaking des zondaars is dus door het geloof. Om dit recht te verstaan, is het wel nodig om eerst eens goed in te zien wat rechtvaardigmaking eigenlijk is. Het is niet een rechtvaardigmaken in de zin van iemand van onrechtvaardig rechtvaardig te maken. Het woord rechtvaardigmaking heeft dus niet de betekenis van iemand te verbeteren door een instorten van rechtvaardigheid, zoals Rome ervan maakt. Neen, het woord rechtvaardigmaking heeft de betekenis van iemand rechtvaardig te *stellen* of te *verklaren*. En zo wijst dat woord rechtvaardigmaking ons dus op een Goddelijke vrijspraak. Daarom wordt dat woord ook in de Schrift tegenover verdoemen gesteld. Dit geschiedt als er over een gerichtshandeling der mensen wordt gesproken, zoals in Spreuken 17 : 15, waar we lezen: „Wie de goddeloze rechtvaardigt, en de rechtvaardige verdoemt, zijn de Heere een gruwel, ja, die beiden.”

Maar ook als de Schrift spreekt over de rechtvaardigmaking des zondaars in de Goddelijke vierschaar, doet de Schrift dat op dezelfde wijze. Zo lezen we immers in Romeinen 8 : 33 en 34: „God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt?”

Zo is dus de rechtvaardigmaking een rechterlijke daad Gods en niet een vernieuwende daad. Dat bedoelt Hellenbroek ook, als hij ons in zijn eenvoudig vraagboekje leert dat de rechtvaardigmaking buiten de mens geschiedt. Hij wil ermee zeggen dat die rechtvaardigmaking de mens niet inwendig verandert. Rome verwacht de rechtvaardigmaking en de heiligmaking met elkander en laat de heiligmaking aan de rechtvaardigmaking voorafgaan. Van een rechtvaardigmaking van een doemwaardig zondaar wil men niet weten. Vijand is men van de vrije genadeleer, dus van de leer van het zaligworden uit vrije genade. Rome leert de rechtvaardigmaking door de werken en niet door het geloof in Christus.

Daarom is het zo nodig dat we goed inzien dat de rechtvaardigmaking een rechterlijke daad Gods is. Een verdoemelijk zondaar, die onder de toorn en vloek ligt, wordt door God van onder dat oordeel verlost. Dat geschiedt niet om enige deugd die in de mens te vinden is. De zondaar die gerechtvaardigd wordt, heeft niet anders dan schuld. En zo is de grond waarop God hem rechtvaardigt, alleen de volkomen gerechtigheid des Middelaars. En zo wordt deze weldaad ook alleen de uitverkorenen geschonken. „Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de *uitverkorenen* Gods?” zo wordt er gevraagd in Romeinen 8. En ook lezen we in datzelfde hoofdstuk: „Die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt.” In Jesaja 53 lezen we: „Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken.”

Uit kracht van die verkiezing is Gods kerk dus van eeuwigheid al gerechtvaardigd. Van zulk een rechtvaardigmaking van eeuwigheid hebben de Remonstranten niet willen weten. Zij laten de nadruk vallen op het geloof als grond van de rechtvaardigmaking. Niet een zondaar, maar een gelovige zou gerechtvaardigd worden. En velen zijn het op heden daarin wel goed met de Remonstranten eens. De leer van de rechtvaardigmaking van eeuwigheid ondervindt zo hier en daar nogal tegenstand. Men doet zich daarmee echter ook wel kennen in zijn afwijking van de zuivere leer. Tegenover de Remonstranten hebben onze vaders vastgehouden aan de rechtvaardigmaking *voor* het geloof. God heeft van eeuwigheid Zijn kerk als rechtvaardig in Christus aangezien. En ook was de kerk in Christus begrepen toen Hij leed en stierf en als Hij opstond uit de dood. Als Borg

ging Hij voor de Zijnen de dood in en betaalde Hij hun schuld. Waar Hij dat voor hen deed, was het alsof zij zelf leden en stierven en alzo voor de zonden betaalden. Maar als Borg werd Christus ook in Zijn opstanding gerechtvaardigd. En waar Zijn kerk in Hem begrepen was, werd zij in Hem gerechtvaardigd. Dit is een waarheid die voor ons zo duidelijk en helder moet zijn als de dag.

En zo moet het ons ook duidelijk zijn wat het betekent, als God in de tijd de zondaar dadelijk rechtvaardigt door hem zijn ongerechtigheid niet toe te rekenen. In de gruwelijkste zonden heeft zulk een mens zich wellicht uitgeleefd.

Maar God wordt hem te sterk en wederbaart of vernieuwt hem door Zijn Geest. Hoe kan God dat doen? Hoe kan Hij als een heilig en rechtvaardig Wezen Zich alzo in gunst inlaten met de schuldige en onreine zondaar? Omdat Hij hem in Christus aanschouwt en hem dus dadelijk de gerechtigheid van Christus toerekent. Daarom spreekt David die mens gelukzalig, die de Heere de ongerechtigheid niet toerekent. Zo volgt dus de heiliging of vernieuwing op de rechtvaardigmaking.

Deze rechtvaardigmaking in de tijd is noodzakelijk. Hieraan houden we vast tegenover degenen die met een leer van een veronderstelde wedergeboorte de noodzakelijkheid van een rechtvaardigmaking in de tijd hebben ontkend. Hoewel de uitverkorenen in Gods eeuwig besluit en in de opstanding van Christus aan de zijde Gods gerechtvaardigd zijn, zo verkeren ze van nature met alle andere mensen ook in een staat van dood- en doomschuld. Daarom is hun in de tijd ook een staatsverwisseling nodig.

Dit geschiedt in de wedergeboorte of de daad der levendmaking. Echter spreekt deze zondagsafdeling over de bate des geloofs, dus over de toeëigening van die weldaad van in Christus voor God rechtvaardig te zijn.

Weer hebben we erop te wijzen dat de Catechismus een troostboek voor de ware christen is. Die troost ligt in geen blote beschouwing van dat men van eeuwigheid reeds in Christus voor God rechtvaardig is. Ook kan een ware ontdekte ziel er zich niet mee troosten dat er een omkeer in het leven is gekomen en dat daarin een staatsverwisseling heeft plaats gevonden. We behoeven daarom ook ter wille van een beredenerend christendom geen verdraaide voorstelling aan de zuivere leer van de rechtvaardigmaking te geven, zoals sommigen doen onder het voorwonder van de zielen niet gerust te willen stellen buiten een be-

wuste inplanting in Christus. Men miskent dan wat er in de daad der levendmaking geschiedt en slaat alles weg buiten de weldaad van de rechtvaardigmaking zoals men die bewust door het geloof deelachtig wordt.

Voor de oprechten behoeft men dat niet te doen. Die leven uit geen conclusies en kunnen met een keus en een omkeer niet geholpen zijn. Zodra als Gods Geest de zondaar van zonde, gerechtigheid en oordeel overtuigt, wordt de vierschaar des gericht in de ziel gespannen. Hoe zou zulk een mens zich met een beredenering kunnen helpen uit wat er nu plaats gevonden heeft, dat hij nu wel in Christus voor God rechtvaardig is? Zijn hemelhoge schuld klaagt hem aan; het recht van God eist voldoening. De eerste zondagsafdelingen van onze Catechismus hebben het ons duidelijk doen zien hoe het rechtsproces in de ziel een aanvang neemt. Een overtreden wet brengt de schuldige zondaar met het recht in aanraking. Door de overtreding van de wet staat de zondaar immers schuldig aan Gods recht. Maar als vrucht van de inwendige vernieuwing komt er ook van stonde aan een leven naar Gods wet. Toch kan die ziel daar niet bekeerd mee worden. De schuld die er ligt, is er niet mee weg te nemen, en waar de ontdekking doorgaat, ziet men zich met de dag en met het ogenblik nog schuldig worden. Zelfs alle eigengerechtigheden beantwoorden niet aan de eis van de wet, zodat men daarmee ook het oordeel nog over zich verzwaart. Zo kan dus die zondaar door al zijn gerechtigheden niet behouden worden.

De enige grond van de rechtvaardigmaking des zondaars voor God, is de gerechtigheid des Middelaars. In die gerechtigheid wordt dan ook op Gods tijd de zondaar in zijn verlorenheid de enige weg van verlossing ontsloten. Duidelijk is ons dat in de eerste zondagsafdelingen van de Catechismus zo voorgesteld. De schuldige zondaar kan niet door eigen gerechtigheid, maar alleen door de gerechtigheid van een Ander behouden worden. Die Middelaar, door Wiens gerechtigheid hij behouden wordt, is hem altijd in het Evangelie aangewezen. Maar voor die Middelaar moet ook het zielsoog ontsloten worden. Als dat gebeurt, komt daar zoveel geloof en liefde in mee, dat men dan reeds zo ruim mag delen in de bate van dat ware zaligmakende geloof. Daarom wordt er in het volgende antwoord ook zo gezegd: zo- ver ik zulk een weldaad met een gelovig hart aanneem."

In het gelovig aannemen van zulk een weldaad, in welke mate ook van de oefening des geloofs, is er geen gemis. Door het ge-

loof vindt men in Christus alles wat tot de zaligheid van node is. Het kan daar zo ruim voor de ziel worden, dat men niet denken kan dat het ooit nog anders zou kunnen worden. In het geloof is geen twijfel en de volmaakte liefde drijft alle vrees buiten. Hoe dierbaar is toch ook de openbaring van de Persoon des Middelaars aan het hart ! Daar deelt de ziel in het ware leven en smaakt ze een onuitsprekelijke zaligheid. Men aanschouwt daar de Koning in Zijn schoonheid, maar ook tevens een ver gelegen land. We durven met vrijmoedigheid te zeggen, dat al degenen die dit wegslaan er duidelijk blijk van geven dat zij dit leven niet kennen. Men moet er bij hen maar eens naar vragen, of ze daar eens iets van mede willen delen. Men zal er dan wel achterkomen met welke over-de-muur-klimmers men te doen heeft. Of in de gunstigste zin draaft men bij zulk een geloofsoefening nu verder heel zijn leven maar door en weet van geen wasdom des geloofs.

In de twaalf geloofsartikelen, die na de behandeling van het wezen des geloofs onze aandacht hebben gevraagd, zijn we er bij bepaald wat de christen nodig is te geloven. Het geloof in een drieënig God is in die twaalf geloofsartikelen beleden, maar wel zeer uitvoerig is er stilgestaan bij de namen, ambten en staten van de Middelaar, dus bij het verlossingswerk.

Dierbare inleidingen kan de ziel ook in dat verlossingswerk verkrijgen. En ook dit gaat niet buiten de oefening van het zaligmakend geloof om. Maar nu wordt aan het einde van de behandeling van de Apostolische Geloofsbelijdenis de vraag gesteld: „Maar wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft ?” En dan spreekt de christen, die in de Catechismus getuigenis geeft van zijn enige troost, beide in leven en in sterven, van een zekerheid des geloofs waardoor hij mag weten dat geheel dat verlossingswerk voor hem ten goede mag zijn en dat hij daarin nu door God wordt aanschouwd en alzo in Christus voor God rechtvaardig is en een erfgenaam des eeuwigen levens. Maar we moeten dan nu ook nodig in de tweede plaats er onze aandacht aan geven hoe die rechtvaardigmaking als de bate des geloofs verkregen wordt.

2.

„Hoe zijt gij rechtvaardig voor God ?” zo luidt nu de vraag. Het is geen kleine zaak waarover in deze zondagsafdeling wordt gesproken.

Rechtvaardig voor God te zijn, wil zeggen: weer in een rechte verhouding te staan tegenover die God, tegen Wie men gezon-

digd heeft. De rechtvaardigmaking is dan ook een vrijspraak van schuld en straf en een rechtgeven tot het eeuwige leven. Rechtvaardig te zijn voor God, wil dus zeggen: door God te zijn vrijgesproken. En God kan de schuld zomaar niet vergeven. De vergeving van de schuld moet steunen op een voldoening die aan de eisen van het recht is gegeven.

„Hoe is het dan mogelijk”, zo wordt er eigenlijk vol verwondering gevraagd, „dat gij voor God rechtvaardig zijt ?”

De ware christen kan er verslag van geven hoe dit mogelijk is. Deze zondagsafdeling spreekt over de rechtvaardigmaking dóór het geloof, zoals we reeds vernamen. Van deze rechtvaardigmaking door het geloof moet hij een nadere omschrijving geven. Onze Catechismus is een praktisch leerboekje. Daarom laat de onderwijzer het niet bij een verklaring van de bate des geloofs, zoals die in het vorige antwoord werd gegeven. Geheel het oppervlakkig christendom geeft op de eerste vraag, zoals die in deze zondagsafdeling wordt gedaan, wel een antwoord van dezelfde inhoud als we hier vinden. Maar ge moet niet over het „hoe” gaan spreken. De onderwijzer echter vraagt naar het „hoe” van de zaak. De christen moet eens zeggen *hoe* hij voor God rechtvaardig is. En die christen zal dan ook in het antwoord zeggen, hoe hij door een *oprecht geloof* in Jezus Christus voor God rechtvaardig is. Neen, dat is geen geloof als waarmede zovelen geloven dat zij in Christus voor God rechtvaardig zijn. Met dat geloof hebben die mensen alle gronden kunnen behouden buiten Christus. Zij weten van geen ontdekkend en afsnijdend werk.

Maar het ware geloof gaat daar nu juist niet buitenom. Zo weet dan ook de ware christen ons te zeggen *hoe* hij door het oprecht geloof in Jezus Christus voor God rechtvaardig is.

Laat ons het antwoord dat op deze vraag gegeven wordt, maar even kort met elkander nagaan. In dat antwoord verklaart de ware christen dus, dat hij alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus voor God rechtvaardig is. En hoe dan ? „Alzo dat, al is het dat mij mijn consciëntie beklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen derzelve gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder enige mijner verdienste, uit loutere genade, mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als had ik ook al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft.”

Welk een krachtig antwoord ! Wat het dus inhoudt, door het oprecht geloof in Jezus Christus voor God rechtvaardig te zijn, wordt ons hier in dit antwoord gezegd. Dit antwoord zegt ons dus hoe alle verdienstelijkheid van de mens in die rechtvaardigmaking geheel wegvalt. De consciëntie moet de zondaar beklagen, dat hij tegen alle geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen derzelve gehouden heeft. De ganse wet moet hem dus schuldig verklaren. En dat niet alleen om al zijn dadelijke zonden, maar ook om wat er eenmaal in het paradijs gebeurd is. Die zondaar wordt dus in het paradijs gebracht. Al zou hij ook uitwendig naar de wet Gods onberispelijk geleefd hebben en al had hij ook als de rijke jongeling al wat de wet eiste, onderhouden van zijn jonkheid af, de geestelijke inhoud van de wet wordt in zijn ziel verklaard en hij ziet hoe hij in het eten van de verboden boom elk gebod van die heilige wet heeft overtreden. Bij de behandeling van de wet des Heeren hopen we daar nog wel op terug te mogen komen. Schuldig staat hij dus voor God vanwege zijn diepe val. Maar daarbij heeft hij ook door al zijn dadelijke zonden al Gods geboden overtreden. En alleen de zonden van nalatigheid zouden hem hier al des doods schuldig moeten doen verklaren. De gehoorzaamheid die God eenmaal van de mens geëist heeft, is hij schuldig gebleven. Door zijn diepe bondsbreuk is hij als een overtreder in de wereld gekomen. Nooit heeft hij meer kunnen beantwoorden aan de eis van die heilige wet. Hij heeft niet anders kunnen doen dan die wet met gedachten, woorden en werken overtreden. En hij zal ook nooit anders kunnen doen. Daarom wordt er hier in het antwoord ook zo aan toegevoegd: „en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben.” Zo ligt hij daar in zijn onverbeterlijkheid gans verdoemelijk voor God. De heilige wet moet hem vervloeken. Dat vloekvonnis wordt in zijn ziel afgekondigd. „Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.”

Zo ziet die schuldige zondaar in het recht van God zijn beschuldigers zich tegenover hem stellen. De wet beschuldigt hem dus als een overtreder van al de geboden. Maar zoals ons in het visioen van Zacharia aangaande Jozua de hogepriester wordt voorgesteld, is het ook de satan die hem op zijn vuile klederen wijst. En de zondaar heeft niets tot zijn verontschuldiging in te brengen, want zijn eigen consciëntie moet hem ook aanklagen. De zondaar moet hier dus zwijgen. Hier schiet geen zucht of gebed tot zelfbehoudenis meer over. De rechtvaardig-

making geschiedt buiten de mens. Er wordt buiten hem over hem beslist. Daar moet het juist komen met de schuldige zondaar, dat hij niet meer mee- of tegenwerkt. Zo valt hij er met al zijn werkzaamheden zo schoon buiten. Daar moest het met hem heen in een weg waarin al zijn werkzaamheden ophielden en hij zijn totale doodstaat grondig moest leren kennen, alsook zijn vijandschap tegen zulk een weg van afsnijding.

Vijanden alleen worden met God verzoend. Een verdoemelijk zondaar wordt door God gerechtvaardigd; een zondaar die zijn schuld ten volle leert overnemen en niets meer tegen het veroordelend vonnis van het Goddelijke recht heeft in te brengen. Die ziet daar niet anders meer dan dat God, die Heilige, moet verhoogd en verheerlijkt worden door het recht. Maar dit wordt dan ook het wonder van de weldaad waarover in deze zondagsafdeling wordt gesproken, dat het God is, Die zonder enige zijner verdienste, uit loutere genade, hem de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent.

Hier doet God Zelf de Borg voor hem tussenbeide komen. Waar hij als Adam als een overtreder voor God gesteld wordt, daar kan de tweede Adam met Zijn volkomen borgtocht tussentreden voor die schuldige zondaar. Hij heeft in de plaats van die zondaar de wet volmaakt gehoorzaamd en ook de vloek der wet gedragen. Hoe diep wordt daar de ziel in één ogenblik ingeleid in dat dierbare borgwerk. Hoe aanschouwt hij daar die Middelaar als blank en rood, Die de banier draagt boven tienduizend. In de weg van Zijn diepe vernedering mag hij Hem volgen, van de kribbe tot aan het kruis. In Zijn smartelijke lijdensweg mag hij Hem aanschouwen, zoals Hij in Gethsémané en op Golgotha die dure prijs betaald heeft. Hier valt de schuldenlast weg aan de voet van het kruis. Niet alleen een vernederde, maar een verhoogde Middelaar mag hij aanschouwen. Hij ziet hem als de Leeuw van Juda's stam, Die overwonnen heeft. Die ging de dood niet in om in de dood te blijven. Hij droeg de schuld voor eeuwig weg. De vrijspraak moest op Zijn voldoening volgen. In Zijn opstanding werd Hij vrijgesproken. Het rantsoen is betaald; de gerechtigheid Gods is voldaan. De schuldige zondaar moet vrijuit gaan. De Vader ziet met welgevallen neer op het genoegdoenend werk van Zijn geliefde Zoon. De zondaar mag dat waarnemen in zijn ziel. Hier wijkt de toorn bij de Rechter. De hitte van Zijn gramschap is geblust. En o eeuwig wonder van genade, de Vader Zelf spreekt hier de zondaar liefdertijk toe: „Ik,

Ik ben het, Die uwe overtredingen uitdelg, om Mijntwil, en Ik gedenk uwer zonden niet."

De verzoening gaat van de Rechter Zelf uit. Hij heeft verzoening gevonden. Dat is de verborgenheid die de ziel ontdekt wordt in de verzekering die zij ontvangt van de Goddelijke vrij-spraak. God was in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende. Die kerk, die Hij in Christus tot de zaligheid heeft uitverkoren, wordt ook door Hem in Christus vrijgesteld. Op grond van Zijn gerechtigheid kan Hij dus de schuldige zondaar vrijverklaren.

Het antwoord zegt het ons hier, dat Hij zonder enige zijner verdienste, uit loutere genade, hem de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had hij nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als had hij ook al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor hem volbracht heeft. Rein en heilig wordt hij dus in Christus voor God gesteld. Christus spreekt het Zijn door Zijn bloed gewassen bruid hier liefderijk toe: „Geheel zijt gij schoon, Mijn vriendin, en er is geen gebrek aan u."

Zo wordt de zondaar met Zijn gerechtigheid bekleed en geheel en al Zijn eigendom, in leven en in sterven. Door de Vader wordt hij aan de Zoon gegeven en ook mag hij zich in een geschonken Koning beroemen.

Zo mag hij door het geloof een volkomen Zaligmaker voor zijn ziel omhelzen. Deze gelovige toeëigening is dus een vrucht van de Goddelijke toerekening. In dit antwoord wordt eerst over een toerekening en dan over een gelovig aannemen gesproken. We lezen immers allereerst: „nochtans God, zonder enige mijner verdienste, uit loutere genade, mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent." En dan lezen we aan het eind van het antwoord: „zover ik zulk een weldaad met een gelovig hart aanneem."

In de gelovige aanneming zijn dus verschillende trappen. Hoe duidelijk en klaar hebben onze vaders toch altijd het leerstuk van de rechtvaardigmaking ontvouwd! In de minste geloofs-oefening ligt reeds zekerheid. Deze zondagsafdeling bepaalt ons bij de bate des geloofs. Dit is een bate waarin de ganse kerk in mindere of meerdere mate mag delen. Die zalig worden, zullen allen weten, hoe weinig of veel hun geloofskennis ook mag zijn, dat zij uit genade door de verdienste van die enige Middelaar zalig worden. En als het geloof in de oefening mag komen en zich op Hem mag richten, is er in die oefening des geloofs ook

een toeëigening. Daardoor deelt de ziel dus in de bate des geloofs.

Het ware geloof, of het nu klein of groot te noemen is, doet niet steunen op een grondslag van eigen werk. Hier is er een besef van eigen onwaardigheid, ja van hel- en doemwaardigheid. Zo doet dat geloof een grondslag buiten zichzelf zoeken om daarop te steunen. Maar duidelijk leert ons toch dit antwoord, dat er een opwassen in de geloofskennis is. Er zijn zwakgelovigen en sterkgelovigen. En zo zijn er onderscheiden standen in het genadeleven. Maar al te veel worden die standen door velen weggedoezeld. Vandaar neemt men zulke grote sprongen en spreekt men over al de heilsweldaden, terwijl men in al zijn spreken duidelijk verraad dat de ontdekking zo ontbreekt en men niets weet van die onmogelijkheden waarin God Zijn volk brengt en waarin juist zoveel onderwijzingen des Geestes zijn te vinden voor de ziel.

We wensen voor ogen te houden dat God vrij in Zijn leidingen is. Het heeft zeer veel donkerheid in Gods kerk gebracht, dat men van het Godswerk modelwerk is gaan maken. Volgens een bepaald schema moet dan de weldaad van de rechtvaardigmaking worden doorleefd. En wat met dat schema niet overeenkomt, kan geen goedkeuring wegdragen. Dat heeft niet alleen veel twist en verdeeldheid in Gods kerk teweeggebracht, maar ook vele zielen jarenlang in duisternis en verwarring doen verkeren. Echter is te vrezen van degenen die altijd naar een bepaalde maatstaf te werk gaan, dat zij zelf niets weten van het eenvoudige van het werk Gods. Zij kunnen om hun grootspraak door velen geacht en gevierd worden, maar als men hen eens af zou vragen hoe zij zelf beleefd hebben wat zij aan anderen tot een maatstaf stellen, zullen ze er wellicht geen verslag van kunnen geven. Of anders zal men er een verhaal van weten te vertellen waar men niet het minste geloof aan behoeft te hechten. Het eenvoudige van het werk Gods wordt er dan in gemist. Onze Catechismus spreekt voorzichtig in de omschrijving van die weldaad van de rechtvaardigmaking, zoals die als de bate des geloofs door de ziel verkregen wordt. En toch trekt die Catechismus zuivere en scherpe lijnen.

Bestaat de rechtvaardigmaking in wat anders dan wat ons hier in dit antwoord wordt gezegd? Maar de onderwijzer houdt vast aan het onderscheid in de mate van de geloofsoefening. De ziel heeft naar zekerheid te staan. Zoals in het eenvoudig vraagboekje van Hellenbroek ons wordt geleerd, kunnen de gelovigen

van deze weldaad van de rechtvaardigmaking verzekerd worden en ook moeten ze daarnaar staan.

Deze verzekering is dus een geloofsverzekering. Al ligt in elke oefening van het geloof zekerheid, toch is het nog iets anders om tot die geloofsverzekering te mogen komen. Deze geloofsverzekering doet met vrijmoedigheid, als er gevraagd wordt naar de bate des geloofs, met de christen in deze zondagsafdeling het antwoord geven: „Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam des eeuwigen levens.” En als er dan gevraagd wordt hoe men rechtvaardig is voor God, zal men er ook zulk een verslag van kunnen geven als in dit tweede antwoord wordt gedaan. Het geloof doet ons de verdienste van Christus toeëigenen, als de enige grond waarop we door God gerechtvaardigd zijn. Maar zo komt dan ook het geloof zelf niet als een verdienstelijke grond in aanmerking. Dat is het waar we nu ten laatste nog onze aandacht aan hebben te geven.

3.

„Waarom zegt gij, dat gij alleen door het geloof rechtvaardig zijt ?”

Het is niet zonder reden dat deze vraag hier wordt gesteld. De volgende zondagsafdeling zal ons tegenover Rome nog eens met volle nadruk wijzen op de onverdienstelijkheid der goede werken in de rechtvaardigmaking. Niet enig werk van de mens kan in de rechtvaardigmaking als een verdienstelijke grond gelden waarop God de zondaar vrijverklaart. Dat juist houden we vast, als we zeggen dat de zondaar door het geloof gerechtvaardigd wordt. Als het door het geloof is, is het niet door de werken.

Het geloof is dus ook niet iets verdienstelijks. Volgens de Remonstranten wel. En het is ook de Remonstrantse leer van onze dagen, dat we moeten geloven en anders om ons ongeloof verloren gaan. Over het geloof spreekt men dan alsof het iets van de mens zelf is.

Heeft het geloof dan geen waarde? Zeker, het geloof heeft grote waarde, maar dan zoals het ons als een door God geschonken geloof de weldaad van de rechtvaardigmaking doet toeëigenen. Dit zegt het antwoord ons duidelijk, als er staat: „Niet, dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat

ik dezelve niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toeëigenen kan.”

De zondaar wordt niet gerechtvaardigd om het geloof, maar *door* het geloof en *uit* het geloof. Het geloof is in de rechtvaardigmaking geen verdienende hand, maar een ontvangende hand. De weldaad van de rechtvaardigmaking is een zeer grote weldaad, te groot om zich zomaar toe te eigenen. Het wil immers wat zeggen: Voor God rechtvaardig te zijn en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Ook al is het dat de ziel tot de verzekerende daad des geloofs gekomen is, zo is haar steeds nog dat geschonken geloof nodig om zulk een weldaad zich vrijmoedig toe te eigenen. In het vorige antwoord hebben wij het getuigenis van een christen beluisterd, die erkennen moet dat hij nog steeds tot alle boosheid geneigd is. De waarneming van de inklevende verdorvenheid kan grote duisternis in de ziel brengen, zodat men ook met de geschonken genade niets meer beginnen kan. En het is ook noodzakelijk om uit de weldaad op zichzelf de grond te verliezen. In de rechtvaardigmaking worden alle zonden wel vergeven, dus ook de zonden die men nog doen moet, maar onze vaders spraken ook wel van een dagelijkse rechtvaardigmaking. Vanwege de gedurige struikelingen, waarom God ook wel Zijn Aangezicht zozeer voor de ziel verborgen houdt, blijft het de ziel maar steeds weer nodig om door een geschonken geloof zich op die gerechtigheid des Middelaars te mogen verlaten als de enige grond waarop men voor God rechtvaardig is. Och, hoe zal men het door deze weg toch aan de weet komen, dat het geloof niet iets is wat de mens uit zichzelf heeft, zodat dat geloof ook niet als iets verdienstelijks in aanmerking kan komen, maar dat dat geloof steeds maar weer door God geschonken moet worden. Dan mag men waarlijk weer eens in de vrijheid staan en in het afzien van zichzelf met de dichter vrijmoedig instemmen uit Psalm 85 : 1:

*Gij hebt Uw land, o Heer', die gunst betoond,
Dat Jacobs zaad opnieuw in vrijheid woont;
De schuld Uws volks hebt G'uit Uw boek gedaan;
Ook ziet Gij geen van hunne zonden aan;
Gij vindt in gunst, en niet in wraak, Uw lust;
De hitte van Uw gramschap is geblust.
O heilrijk God, weer verder ons verdriet,
Keer af Uw wraak, en doe Uw toorn te niet.*

Toepassing.

De christen mag dus belijden in deze zondagsafdeling, dat hij geloven mag dat hij in Christus voor God rechtvaardig is. Hebt ge er eens goed over nagedacht, als deze stof onze aandacht vroeg, wat het zeggen wil, rechtvaardig voor God te zijn ?

In onze natuurstaat zijn we niet rechtvaardig voor God. We staan allen schuldig aan Gods recht. En als men nu in dit leven iets heeft gedaan waardoor men zich aan het recht heeft schuldig gesteld, dan kunnen we er op rekenen dat we achtervolgd worden. En eenmaal komt de dagvaarding voor het recht. Dan moeten we dus voor de rechter verschijnen.

Maar waar we nu schuldig staan aan het Goddelijk recht, daar kunnen we ook elk ogenblik een dagvaarding verwachten. Dan moeten we dus voor de hemelse Rechter verschijnen. Denken we daar wel eens aan ? Hoe zullen we het maken, als we met erfen dadelijke schuld beladen, in dat Goddelijk gericht gesteld worden ? Het is de mens gezet eenmaal te sterven, en daarna het oordeel.

Het oordeel zal voor ons eens aan het sterven vooraf moeten gaan, zal het wel met ons zijn. Als het oordeel pas na het sterven komt is het te laat. De christen die we in deze zondagsafdeling aan het woord gevonden hebben, heeft hier in dit leven met God als zijn Rechter te doen gekregen. Het oordeel heeft gedrukt op zijn ziel. Vandaar is het dat hij nu zulk een getuigenis kan geven van zijn verlossing door Christus. Hij weet te spreken van de weldaad van in Christus voor God rechtvaardig te zijn. Hij heeft ons kunnen zeggen waarin die weldaad bestaat en hoe hij die door het geloof zich heeft mogen toeëigenen.

Het is dus alleen het geloof waardoor hij in Christus voor God rechtvaardig is. Maar dit geloof mist de onherboren mens. En waar hij dit geloof mist, zoekt hij buiten Christus zijn gerechtigheid voor God. Velen kunnen op een oppervlakkige wijze over het geloof in Christus spreken, maar de vrucht verraadt het dat zij op hun eigen werken steunen. Buiten het ontdekkend en ontgrondend werk van Gods Geest verliezen we de grond uit onze eigen werken niet. We blijven een waardigheid behouden in onszelf. Nooit worden we hel- en doemwaardig voor God. Met al ons roemen over Christus en over de verlossing door Hem, geven we er duidelijk blijk van dat we onze doem- en vloekwaardige staat niet over kunnen nemen. En zo zijn we dan aan het vleeselijk Israël gelijk, waarvan de apostel ons zegt in

Romeinen II: „Hetgeen Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen.” En dan laat de apostel daarop volgen: „Maar de uitverkorenen hebben het verkregen, en de anderen zijn verhard geworden.”

Dat is de taal der Schrift. Laten we ons daarbij houden. Alleen de door God verkorenen worden in Christus voor God rechtvaardig gesteld. Zij alleen worden met dat oprechte geloof begiftigd, waardoor zij de volkomen genoegdoening van Christus mogen omhelzen als de enige grond van hun rechtvaardigmaking.

Maar voor ons allen is dus noodzakelijk, dat we door dat geloof onze gerechtigheid voor God in de volkomen genoegdoening van Christus vinden. Als dat niet gebeurt, zullen straks onze werken niet vol gevonden worden voor God. We zijn dan te rijk om in het koninkrijk Gods te kunnen ingaan. Laten we daarom de noodzakelijkheid er u nog weer met ernst van voor ogen mogen houden om al uw gerechtigheden u eens te zien ontvallen als een wegwerpelij kleeft. Zo wordt het voor u een verloren zaak als ge niet door de gerechtigheid van een Ander behouden zult worden.

Die eniggedende gerechtigheid waarmede ge voor God bestaan kunt, wordt u steeds gepredikt. In de behandeling van de twaalf geloofsartikelen is u die enige weg der verlossing zo duidelijk aangewezen. Welk een ruime weg tot de zaligheid ! Maar dan ook voor een arm verloren zondaar, die geen gerechtigheid in zichzelf meer overhoudt ! Neen, onze schuld is niet te groot of te zwaar om daarvan verlost te worden. Een doemwaardig zondaar wordt uit genade door Christus en door Zijn verdiensten zalig.

Maar kunnen we nu ook zeggen, dat we dit alles geloven ? Och, historieel geloven we dat wel, maar we hebben daarmede toch het leven gevonden in onze eigen hand. Bedenk echter wel wat het zijn zal, als ge straks voor God in het gericht geplaatst wordt, niet bekleed met de gerechtigheid des Middelaars. Dit bruiloftskleed kunt ge niet missen. Een naakte en gans schuldige zondaar wordt er mee bekleed.

Christus zegt: „Ik raad u, dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde.”

De vrije genadeleer is ons in deze zondagsafdeling gepredikt. En de volgende zondagsafdeling zal daar nog wat dieper op

ingaan. Een ruimer Evangelie kunnen we niet prediken dan dat we u verkondigen dat een gans schuldige zondaar zonder de werken uit genade zalig wordt. Maar het ware geloof is nodig, om tot de hoornen des altaars in waarheid de toevlucht te nemen.

Dat geloof doet in die bate delen waar deze zondag ons bij bepaald heeft. Maar we hebben beluisterd op welke wijze men door dat geloof de door God toegerekende gerechtigheid des Middelaars zich mag toeëigenen.

De onderwijzer heeft het zeer zuiver gesteld, als hij de christen in het antwoord heeft laten zeggen: „zover ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem.” Daarmede heeft hij er aan vastgehouden, dat er een zekerheid ligt in de minste oefening van het geloof. Ook is God er eeuwig vrij in hoe Hij de ziel brengt tot de zekerheid van haar staat. Maar de onderwijzer heeft met deze toevoeging toch ook tegelijk vastgehouden aan de noodzakelijkheid van een vermeerdering van de geloofskennis. Och dat we er toch naar mochten staan om van deze bate des geloofs een vrijmoedig getuigenis te mogen geven. We kunnen het toch, als het goed ligt, met niet minder dan zulk een wetenschap doen, van in Christus voor God rechtvaardig te zijn. Zijn we dan alle strijd en twijfel voor goed te boven? O neen, de strijd zal dan pas goed beginnen. Toch moeten we ook de geloofszekerheid waarvan deze zondagsafdeling spreekt, niet gering achten. De ziel vindt daardoor toch een grondslag buiten zichzelf.

Niet zonder reden worden we ertoe opgewekt om onze roeping en verkiezing vast te maken. Job mocht in de diepe beproeving die hij moest doorstaan, van die zekere geloofswetenschap getuigenis geven, als hij zeide: „Want ik weet, mijn Verlosser leeft.”

Maar anderzijds doet God Zich overblijven een ellendig en arm volk. Dat is een volk dat met de weldaad van de rechtvaardigmaking ook weer niet op de been kan blijven. Nog steeds is men tot alle boosheid geneigd. Gedurige verzoening heeft men nodig over al zijn afwijkingen en struikelingen. Hoe is men dus rechtvaardig voor God? Alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus. Alles valt weg buiten die Persoon. Ook de dierbaarste weldaden. Bij de dood doet alle goed geen nut, maar zal alleen de gerechtigheid ons kunnen redden. Maar zo zal die gerechtigheid dan ook alleen de poort zijn, door dewelke de rechtvaardigen zullen ingaan. Amen.

De rechtvaardigmaking des zondaars zonder de werken.

Zondag 24.

Psalm 143 : 2 en 11.

Lezen: Efeze 2.

Psalm 25 : 4 en 5.

Psalm 119 : 6.

Psalm 93 : 4.

In Efeze 2 : 8 vinden we die bekende tekst: „Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave.” Die zalig worden, worden dus uit genade zalig. Het zaligworden geeft daarom ook zulk een stof van verwondering. Tot twee keer toe horen we de apostel in Efeze 2 zeggen: „Uit genade zijt gij zalig geworden.” Maar daarmede zegt de apostel ons dan tegelijk dat de staat waarin we van nature verkeren, een rampzalige staat te noemen is. Het is een staat waarin we dood zijn door de misdaden en de zonden, zoals de apostel in het eerste vers van dat hoofdstuk daarop gewezen heeft.

God had de Efeziërs levend gemaakt. Maar daar zij dood waren geweest door de misdaden en de zonden, hadden ze dus zelf tot hun levendmaking niets gedaan. In onze geestelijke doodstaat zijn we onbekwaam tot enig geestelijk goed en geneigd tot alle kwaad. We kunnen in die staat dus totaal niets doen tot onze zaligheid. Ook al zijn we redelijk schepsel gebleven na onze val en al nemen we trouw de middelen waar die God tot zaligheid gebruiken wil, we doen daarmee toch nog niets tot onze zaligheid. Een geestelijk dood mens kan niets doen tot zijn geestelijk leven. De apostel spreekt in Efeze 2 over de levendmaking zeer duidelijk als een werk Gods. „En u heeft *Hij* mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden”, zo zegt Hij in het eerste vers.

Maar daarbij is onze staat van nature een staat van dood- en doemschuld. We zijn daarin de eeuwige verdoemenis waardig.